

ДО ІСТОРІЇ ПАМ'ЯТНОЇ МЕДАЛІ ДНЯ УКРАЇНСЬКОГО СПОРТОВЦЯ У БРОДАХ 1937 РОКУ

Міжвоєнний період у Галичині відзначався стрімким розвитком фізичного виховання і спорту серед української молоді та різних верств населення. Це проявилось у створенні гуртків, секцій, клубів, товариств практично у кожному селі, селищі, містечку, місті. Українці займалися різними видами спорту, будучи членами таких товариств як «Беркут» (Перемишль), «Буй Тур» (Івано-Франківськ), «Ватра» (Дрогобич), «Дністер» (Самбір), «Зелеміль» (Сколе), «Карпатський Лещетарський Клуб», «Луг», «Підгір'я» (Дрогобич), «Плай», «Пласт», «Поділля» (Тернопіль), «Ропник» (Борислав), «Січ», «Сокіл», «Стріла» (Львів), «Сян» (Перемишль), «Сянова Чайка» (Перемишль), «Тризуб» (Львів), «Україна» (Львів), «Український Спортовий Союз», «Український Спортовий Студентський Клуб» (Львів) «Хортиця» (Жидачів), «Чорногора» (Івано-Франківськ) та інших. Члени спортивних організацій займалися різними видами спорту і пропагували їх, а саме: фехтування, стрільба, баскетбол (кошиківка), лижний спорт (лещетарство), хокей (гаківка), футбол (копаний м'яч), волейбол (відбиванка), теніс (ситківка), туристика (туризм) та ін.

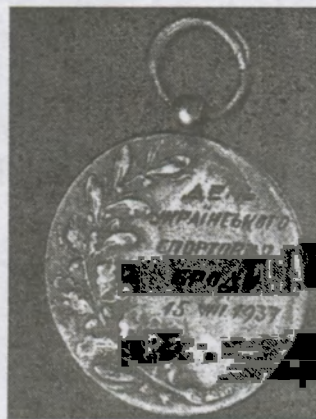
Традиційним святом з 1926 р. стає День Українського Спортівця (далі – ДУС). З цього приводу в українському часописі «Діло» зазначалося: *«Наші спортсменів вибрали собі цього року один день і назвали його своїм, у вірі, що таким робом зможуть бодай раз у рік притягнути увагу громадянства до спорту. На це вони почують не один голос: «Не маємо економічної бази, широко розбудованої освітньої організаційної сіти, сильних політичних організацій, літературного руху, а вам забаглося спорту!» А може й взагалі не почують нічого і пересічний патріот повернеться дипломатично спиною до спортової афіші, так само як до книгарської виставки. Чимало людей уявляє собі, що спорт є чимсь уроді примхливих забаганок. Спершу, на їх думку, треба мати наші організації, банки, навіть звичку до книжки, а щойно десь там далі прийде черга на спорт. Греки були трохи іншої думки. Вони творили найкращі зразки суспільного та державного життя і недосяжні зразки мистецтва, ставлячи весь*

час на першому місці культ фізичного розвитку. Переможці в олімпійських ігрищах зазнавали навіть більшої пошани, як поети та філософи. У них не існував поділ на членів суспільності, що працюють виключно головою і на інших, що працюють виключно м'язами. Платон чи Софокль творили в такій ідеальній атмосфері тільки тому, що їх мозок не розвивався коштом занедбаного тіла. [...] Спорт видається у нас здебільша примхою вузького спеціаліста та далеким ідеалом, у першій мірі тому, що він охоплює надто багато ділянок життя, для яких ми не маємо найменшого розуміння. А спорт є саме вислідком розуміння ролі тілесної для одиниці та суспільності, ролі техніки, ролі естетики і ваги виховання нового здорового покоління. Без усіх цих основних елементів життя народу і його культура в найширшому розумінні цього слова все більше буде спиратися на глиняних ногах»¹.

Уперше День Українського Спортівця провів «Український Спортовий Союз» 23 травня 1926 р. у Львові. З цього часу це свято стало традиційним і широко відзначалося аж до 1939 р. Метою ДУС було поширення українського спорту серед українців. Це спортивне свято відразу почали проводити спортивні товариства Галичини. З цього приводу у періодиці оперативно друкувалися програми та умови змагань, терміни їх проведення, результати². Про масовий характер святкування ДУС свідчать хоча б такі цифри. У 1927 р. у Перемишлі в цьому святі взяло участь 305 учасників³, у 1933 р. у Стрию 300, 1937 р. – 480; у Львові в 1933 р. – 165, 1935 р. – 200, 1936 р. – 280⁴. Так, у Львові 23 травня 1933 р. відбулися футбольні змагання між такими українськими львівськими командами: Комета, Мета, Сокіл IV, Тризуб II, УССК і Чорноморці. На перегляд попередніх матчів прийшло близько 150 глядачів. За фінальним матчем Сокола IV та Чорноморців спостерігало близько 1000 осіб⁵.

З неабияким завзяттям ДУС відзначали у Бродях. Для кращої ілюстрації того, що відбувалося коротко викладемо перебіг свята. Отож, з спортового тижневика «Змаг» відомо, що перше таке святкування відбулося у серпні 1937 р.⁶ На стадіон Українського спортивного

клубу «Богун» у Бродях⁷ прибули спортсмени та глядачі з Бродів, Суходолів, Чехів, Поникви, Олеська, Радивилова та інших населених пунктів Брідщини. Змагання відбулися з різних видів спорту. Так наколесники (велосипедисти) подолали 30 км траси Броди–Ясенів–Броди. Стартувало 9 спортсменів, мети досягнуло 8. Перше місце здобув Михайло Івасюта з Суходолів з часом 1:10,5 год., друге – Федішин з Чехів, третє – Стефанівський з Старих Бродів. Одночасно на площі УСК «Богун» відбувалися легкоатлетичні змагання з таких дисциплін: біг на 100 і 400 м, скоки вгору (стрибки у висоту) і довжінь (стрибки у довжину), мети диском (метання диску), ратищем (метання списа) і кулею (штовхання кулі). Результати були наступними: 100 м: – перше місце Ярослав Лящук з результатом 11,6 сек., друге – Дмитро Чайківський – 11,9 сек., третє – Гаврилюк; 400 м: перше місце – Гаврилюк 1:8 хвилин, друге – Лящук, третє – Шталов; стрибки у висоту: перше місце Крохмаль з результатом 161 см, друге – Несторович 156 см, третє – Заяць 155 см, стрибки у довжину: перше місце – Лящук з результатом 525 см, друге – Несторович 519 см, третє – Кохманський 476 см. Змагання у волейболі серед жінок принесли перемогу «Богуну». Йому поступилася команда товариства «Сокіл» з Олеська. Завершився День Українського Спортівця футбольним матчем «Комети» і «Богуна» з результатом 2:1 на користь «Комети». Не зважаючи на деякі недотягнення в організації, – писав тижневик «Змаг», – День Українського Спортівця в Бродях приніс українській спортивній Ідеї

поважний успіх, а організаторам дав чимало прикладів і порад, як у майбутньому підходити до справ організації такої поважної імпрези⁸. Кращі учасники ДУС у Бродях були нагороджені відповідними медалями. На сьогоднішній день відомо про одну таку медаль. Кругла медаль з металу білого кольору, з вушком, праворуч півколом зображений вінок з дубового листа, у центрі вигравіруваний напис: «День українського спортсивця Броди. 15.8.1937». На звороті постать спортсмена, який біжить до фінішної стрічки. Вгорі вигравіруваний напис: «І нагорода». Діаметр медалі 30 мм. Автор на разі не встановлений. Ймовірно, відзнакою був нагороджений переможець в бігу на 100 м Ярослав Лящук або Гаврилюк в бігу на 400 м.

Очевидно, подібні нагороди для учасників змагань були і з інших дисциплін. Однак поки що вони не виявлені. Пошук у цьому напрямку триває.

Джерела та література

- ¹ М.Р. Спорт і наша суспільність // Діло. – Львів, 1926. – 23 травня. – Ч. 112 (10789). – С. 3.
- ² Вацеба О. Нариси з історії спортивного руху в Західній Україні. – Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 1997. – С.104–105.
- ³ Центральний державний історичний архів України у Львові. – Ф.312 (Українське спортивне товариство «Сокіл-Батько», м. Львів). – Оп.1. – Спр.28. – Арк.12; Звіт з діяльності руханкового товариства «Сокіл-Батько» у Львові за 1927 рік (від 10 квітня 1927 до 1 квітня 1928). – Львів: Накладом Товариства «Сокіл-Батько», 1928. – С.23; «Сокіл-Батько» спортивно руханкове товариство у Львові. Альманах 1894-1994 / Відповідальна за випуск і упорядник Анна Благітка. – Львів: РВО «Основа», 1996. – С.141.
- ⁴ Вацеба О. Нариси з історії спортивного руху в Західній Україні. – Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 1997. – С.105.
- ⁵ Спорт. День Українського Спортівця у Львові // Діло. – Львів, 1933. – 24 травня. – Ч. 131 (13370). – С. 6.
- ⁶ Д.У.С. у Бродях // Змаг. Спортовий тижневик. – Львів, 1937. – 20 вересня. – Ч. 32. – С. 4.
- ⁷ УСТ «Богун» засноване у Бродях у 1926 р. Докладніше див.: Блюй А. Українське спортове товариство «Богун» // Броди і Брідщина. Історично-мемуарний збірник / Редактор Ярослав Чумак. – Торонто, 1988. – С.427.
- ⁸ Д.У.С. у Бродях // Змаг. Спортовий тижневик. – Львів, 1937. – 20 вересня. – Ч.32. – С. 4.